

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **M. B.**

uniewinnionej od czynu z art. 261 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie karnej na posiedzeniu

w dniu 18 grudnia 2023 r.

wniosku obrońcy o wyłączenie od rozpoznania, wniesionej na niekorzyść oskarżonej, kasacji prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 4 lipca 2023 r., sygn. akt IX Ka 592/23,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Piasecznie z dnia 13 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 424/22,

sędziego Sądu Najwyższego Igora Zgolińskiego,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

postanowił

wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Igora Zgolińskiego od udziału w sprawie kasacyjnej o sygnaturze II KK 440/23.

UZASADNIENIE

W dniu 19 września 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 4 lipca 2023 r., sygn. akt IX Ka 592/23, zmieniającego wyrok

Sądu Rejonowego w Piasecznie z dnia 13 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 424/22, poprzez uniewinnienie M. B. od czynu z art. 261 k.k.

Zarządzeniem z dnia 20 września 2023 r. Prezesa Izby Karnej sprawa przydzielona została do referatu SSN Igora Zgolińskiego.

W dniu 30 listopada 2023 r. (data wpływu do SN) obrońca M. B., powołując się na treść art. 41 § 1 k.p.k., złożył wniosek o wyłączenie od rozpoznania niniejszej sprawy wymienionego wyżej imiennie sędziego wskazując, że fakt jego powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw Dz. U z 2018 r., poz. 3 – dalej w tekście ustawa o KRS z 2017 r.), wywołuje uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. W uzasadnieniu swojego wniosku odwołał się do uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7) oraz uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22), w których to uchwałach Sąd Najwyższy wyraził kategoriyczny pogląd, że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi wtedy, gdy w składzie Sądu Najwyższego bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy o KRS z 2017r. Podkreślił również, że taka ocena Krajowej Rady Sądownictwa, a w konsekwencji tego wadliwość powołania z jej udziałem (w składzie określonym ustawą o KRS z 2017 r.) osób na urząd sędziego Sądu Najwyższego, znajduje swoje wsparcie w wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPCz) Wielka Izba z dnia 15 marca 2022 r., skarga nr 43572/18) Grzęda przeciwko Polsce. Zwrócił wreszcie uwagę na zapadłe już w Sądzie Najwyższym orzeczenia, w których bądź to stwierdzano nienależytą obsadę tego Sądu z udziałem SSN Igora Zgolińskiego [postanowienia SN: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21(OSNK 2021, z. 10, poz. 41) i z dnia 6 listopada 2023 r., I KO 56/23] lub też wyłączano wyżej wymienionego od udziału w rozpoznawaniu spraw kasacyjnych [postanowienie SN z dnia 9 listopada 2023 r., V KK 430/22].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy M. B. jest zasadny.

Oczywiste jest, że strona postępowania powinna mieć gwarancje rozpoznania jej sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd, spełniający kryteria „sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Uzasadnienie zgłoszonego przez wnioskodawcę żądania o wyłączenie wskazanego w nim sędziego Sądu Najwyższego nie pozostawia wątpliwości, że jego podstawę stanowi obawa prawomocnie uniewinnionej M. B., że jej sprawa, w której kasację na niekorzyść złożył oskarżyciel publiczny, nie zostanie rozpoznana w sposób bezstronny, a to z uwagi na wyznaczenie do udziału w składzie orzekającym Sądu Najwyższego osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy o KRS z 2017 r.

Sąd Najwyższy w tym składzie, w pełni podtrzymuje argumentację zawartą powołanym zresztą przez obrońcę postanowieniu z dnia 9 listopada 2023 r., V KK 430/22, którym – na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 6 ust. 1 EKPC – wyłączono sędziego Igora Zgolińskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej. Zważywszy na powołane we wniosku obrońcy dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego, a także zapatrywania ETPCz dotyczące wykładni standardu „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” wynikającego z treści art. 6 ust. 1 EKPC, dokonywanej głównie przez pryzmat udziału w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r., zatem organu zależnego od władzy wykonawczej i ustawodawczej, koniecznym stało się podjęcie decyzji o wyłączeniu od rozpoznania sprawy kasacyjnej II KK 440/23, w oparciu o regulację art. 41 § 1 k.p.k., Igora Zgolińskiego, którego powołanie na urząd sędziego Sądu Najwyższego nastąpiło w takiej właśnie procedurze.

Podzielić należało przy tym w całej rozciągłości pogląd Sądu Najwyższego zawarty w postanowieniu z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21. W orzeczeniu tym trafnie zauważono, że standard z art. 6 ust.1 EKPC ma zastosowanie w postępowaniu kasacyjnym, ponieważ postępowanie takie, chociaż uznane w prawie krajowym za „nadzwyczajne” albo „wyjątkowe”, z natury i w swoim zakresie jest

podobne do zwykłego postępowania odwoławczego (M. A. Nowicki, *Wokół Konwencji Europejskiej. Komentarz do Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka*, wyd. 7, s. 502 i cytowane wyroki ETPC). Istotna jest w takim wypadku sama procedura, a nie jej etap. Konwencja nie wymaga powołania do życia sądu apelacyjnego ani kasacyjnego, ale jeśli jednak one istnieją, postępowanie przed nimi powinno zapewniać gwarancje rzetelnego procesu sądowego, w tym spełnienie wymogu bezstronności (P. Hofmański, A. Wróbel w: L. Garlicki [red.] *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Tom I. Komentarz do artykułów 1-8*, Warszawa 2010, s. 253; M. A. Nowicki, *op.cit.* s. 492 i cyt. orzecznictwo). Skoro tak, to oczywistym jest, że na ten etap postępowania rozciąga się także standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” wyrażony w art. 6 ust. 1 EKPC. Rzeczą Sądu Najwyższego rozpoznającego wniosek na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. jest wyłączenie sędziego nie tylko wtedy, gdy zostanie wykazana okoliczność, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności, ale także wtedy, gdy orzekanie w tej sprawie przez tego sędziego mogłoby realnie prowadzić do znacznie poważniejszego uchybienia, tj. naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPCz i uznania, że taki skład orzekający w ogóle nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą, co przecież mogłoby z kolei skutkować nie tylko odpowiedzialnością odszkodowawczą państwa, ale również prowadzić do złożenia wniosku o wznowienie tego etapu postępowania (art. 540 § 3 k.p.k.) – zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 czerwca 2023 r., II KO 73/22; z dnia 21 czerwca 2023 r., V KO 17/22).

Z tych powodów postanowiono jak na wstępie.

[K.K.]

[ms]

